

هنجاریابی مقدماتی مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان

فرزانه کوثری^۱، مریم اسماعیلی نسب^{۲*}

۱. کارشناس ارشد روانشناسی دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
۲. استادیار گروه روانشناسی دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران. (نویسنده مسئول)

چکیده

مقدمه: این پژوهش با هدف هنجاریابی نسخه‌ی فارسی مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان انجام گردید.

روش: به منظور محاسبه‌ی روایی و اعتبار پرسشنامه، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی، ۱۵ مهدکودک منطقه ۶ تهران انتخاب شد. ۴۰۰ مادر دارای کودک ۴ تا ۷ سال این مهدکودک‌ها با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و این پرسشنامه و نیز پرسشنامه نظم‌جویی شناختی هیجان را تکمیل کردند.

نتایج: در مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان اعتبار مقیاس براساس روش‌های همسانی درونی با دامنه‌ی آلفای کرونباخ ۰/۷۳ تا ۰/۸۳ و اعتبار بازآزمایی (با دامنه‌ی همبستگی ۰/۹۲ تا ۰/۹۷) نشان دهنده‌ی اعتبار بسیار بالای این مقیاس بود. در روایی محتوایی ۲ گویه تغییر کرد و در بررسی روایی سازه ۴ زیرمقیاس بدست آمد که معادل نسخه اصلی می‌باشد. همچنین، همبستگی نمرات زیرمقیاس‌ها با پرسشنامه‌ی نظم‌جویی شناختی هیجان معنادار بوده است که بیانگر روایی همگرا و واگرای مطلوب مقیاس است. هنجار پرسشنامه در نمونه ایرانی با استفاده از جداول نمرات استاندارد Z و رتبه درصدی ارایه شده است.

بحث و نتیجه‌گیری: در نهایت می‌توان گفت نسخه‌ی فارسی مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان دارای اعتبار و روایی مطلوب در جامعه‌ی ایرانی می‌باشد.

دوفصلنامه علمی - پژوهشی

روانشناسی بالینی و شخصیت

(دانشور رفتار)

دوره ۱۶، شماره ۲، پیاپی ۳۱
پانیز و زمستان ۱۳۹۷
صص: ۲۲۵-۲۳۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۳/۱۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۰/۱۷

Biannual Journal of

Clinical Psychology & Personality

(Daneshvar-e-Raftar)

Vol. 16, No. 2, Serial 31

Autumn & Winter
2018-2019

pp.: 225-237

کلیدواژه‌ها: مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان، هنجاریابی.

*Email: esmaeilinasab@modares.ac.ir

* این مقاله برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده اول است.

مقدمه

هیجان^۱ پدیده‌ای اصلی در کارکردهای انسان است [۱]. از زمان تولد کودک دارای هیجان است و او ترس، خشم، غم، شادی و علاقه‌ی خودش را در موقعیت‌های مختلف نشان می‌دهد و بافت اصلی‌ای که در آن کودکان درباره‌ی هیجان‌ها یاد می‌گیرند، ارتباط والد-کودک است [۲، ۳].

این هیجان‌ها به واسطه‌ی ارتباط کودک با والدین و مراقبانی که الگو هستند یا کسانی که به طور مستقیم، علائم ابراز هیجانی و راهبردهای اولیه سازگاری را آموزش می‌دهند، رشد پیدا می‌کند [۴]. والدین در تعامل با کودکان، به آموزش مستقیم، تقویت انتخابی و بیان واضح تنظیم هیجان می‌پردازند. آن‌ها بر رشد تنظیم هیجان کودک از طریق الگوسازی ونحوه‌ی واکنش به هیجان‌ها تأثیر دارند و ابراز هیجان‌ها را کنترل می‌کنند و به کودکان برای کنترل هیجان‌های خود را کنترل می‌دهند. درواقع والدین به شیوه‌های مختلفی کودک خود را اجتماعی می‌کنند [۵]. خانواده موقعیتی است که کودک در آن یاد می‌گیرد تا به هیجان‌هایش بپردازد و در این دوره است که شخصیت کودک شکل می‌گیرد و زمانی که خانواده‌ها کودکان را در انطباق با محیط یاری نمی‌رسانند، کودکان عامل اجتماعی شدن را از دست می‌دهند [۶، ۷]. ایزنبرگ^۲ [۸] دریافت که والدین به سه طریق، گفت و گوی هیجانی، ابرازگری خانواده و واکنش‌های والدین به هیجان‌ها، هیجان‌ها را اجتماعی می‌کنند. در این بین، اغلب نظریه‌پردازان توافق دارند که روش اصلی اجتماعی کردن کودکان درحوزه‌ی هیجان، پاسخ‌های والدین به هیجان‌ها است [۹]. اهمیت واکنش والدین به هیجان‌ها کودک را از طریق تأییداتی که این واکنش‌ها بر روی کودک می‌گذارد می‌توان دریافت. برای مثال پژوهش‌ها نشان داده‌اند که نحوه‌ی خاصی از واکنش والدین به هیجان‌ها کودک، می‌تواند شایستگی اجتماعی و هیجانی کودکان را پایین بیاورد [۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳] و آن‌ها را در برابر افسردگی و سایر اختلالات درونی سازی آسیب پذیر کند [۱۴، ۱۵] و یا باعث اختلالات برون‌سازی و بروز خصومت بیشتر در نوجوانان شود [۱۶، ۱۷، ۱۸].

در اختلالات اضطرابی نقش تنظیم هیجان و واکنش والدین به هیجان‌ها کودک مشخص شده است [۱۹]. به‌علاوه نحوه‌ی واکنش والدین نقش مهمی در سازگاری، کفایت اجتماعی، رشد زبان، آگاهی هیجانی و تنظیم هیجان کودک

[۱۱، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴]. سبک‌های مدیریت هیجان و بازدارای هیجانی و عاطفه بدتنظیم‌شده در کودکان [۱۰، ۲۵، ۲۶] و پاسخ دادن کودک به دیگران به صورت همدلانه و مثبت [۲۷] دارد.

با توجه به اهمیت واکنش‌های والدین به هیجان‌ها مثبت کودکان و تأثیر مستقیم آن در رشد و کنترل هیجان‌ها کودکان، محققان درصدد ساختن ابزارهای استاندارد برای سنجش واکنش‌های والدین به هیجان‌ها کودکان بوده‌اند. درحال حاضر پرسشنامه‌های بسیار کمی برای اندازه‌گیری اجتماعی کردن هیجان‌ها کودکان وجود دارد و یا درباره‌ی اینکه چگونه والدین به هیجان‌ها مثبت کودکان پاسخ می‌دهند. هالبراشتاد^۳ [۲۸] پرسشنامه‌ی ابراز خانواده^۴ را طراحی کرد که مقیاسی برای ارزیابی هیجان‌ها ابرازشده به‌وسیله‌ی یک خانواده است. دومین ابزار، مقیاس نگرش والدین درباره‌ی ابرازگری کودکان^۵ [۲۹] است که ابراز هیجانی والدین را می‌سنجد. این ابزار درباره‌ی این است که آیا والدین ابراز هیجان‌ها را مجاز می‌دانند و یا اینکه آن‌ها را محدود می‌کنند. هیچ‌کدام از این مقیاس‌ها اطلاعاتی را درباره‌ی روش‌های مختلفی که والدین درباره‌ی تشویق کردن و یا عدم تشویق ابرازهای هیجانی کودکان دارند، فراهم نمی‌کنند. به‌علاوه، این مقیاس‌ها به والدین اجازه نمی‌دهند که تا حد امکان، تنوع رفتارهای خود را توصیف کنند. رفتارهایی که آن‌ها به‌هنگام حالت‌های هیجانی کودکان، پاسخ می‌دهند.

مقیاس واکنش‌های والدین به هیجان‌ها مثبت کودکان^۶ توسط لادوسر، رید، جاکواس^۷ [۳۰] ساخته شده است. این پرسشنامه شامل ۱۲ سناریو است. ۴ نوع واکنش والدین به سناریوها وجود دارد. در این مقیاس در ابتدا سناریوهایی مطرح می‌شود و سپس از والدین خواسته می‌شود که بگویند چقدر احتمال دارد این واکنش‌ها را در مقابل هیجان کودک خود داشته باشند. سازندگان اصلی این پرسشنامه روایی سازه و همزمان و اعتبار درونی و بازآزمایی مناسبی برای نسخه فرانسوی این پرسشنامه گزارش کرده اند [۳۰]. سایر پژوهشگران نیز به نتیجه‌گیری‌های مشابهی رسیدند؛ اعتبار بازآزمایی بعد از ۶ هفته ۰/۶۰ تا ۰/۷۹ است. آلفای کرونباخ در زیر مقیاس‌های آموزش رفتار اجتماعی ۰/۷۱، تشویق ۰/۷۲، سرزنش ۰/۷۴ و ناراحتی ۰/۸۰ است [۳۱]. روایی همگرا و واگرایی این پرسشنامه با مقیاس واکنش‌های والدین

⁵ Parent Attitude Toward Children's Expressiveness Scale (PACES)

⁶ Parents' Reactions to Children's Positive Emotions Scale (PRCPS)

⁷ Ladouceur, Reid & Jacques

¹ Emotion

² Eisenberg

³ Halberstadt

⁴ Family Expressive Questionnaire (FEQ)

کودکان: این مقیاس توسط لادوسر، رید و جاکواس در سال ۲۰۰۲ ساخته شده است. والدین سناریوهای متنوعی را می‌خوانند و سپس همان طور که آن‌ها در آن موقعیت واکنش نشان می‌دهند، از بین گزینه‌ها، نوع واکنش خودشان را انتخاب می‌کنند. این پرسشنامه شامل ۱۲ سناریو است که تصور می‌شود عاطفه مثبت را در کودکان بر می‌انگیزد. (برای مثال یکی از سناریوهایی که برای والدین مطرح می‌شود، بدین شرح است؛ اگر ما برای برگزاری جشن تولدی، به همراه فامیل، در رستوران باشیم، و کودکم از روی صندلی‌اش بپرد و فریاد بزند: "تولدت مبارک"، من: (.) برای هر سناریو، ۴ پاسخ احتمالی وجود دارد و والدین پاسخ احتمالی خودشان را از ۱ (خیلی بعید است) تا ۷ (به احتمال بسیار زیاد) رتبه بندی می‌کنند. ۴ نوع واکنش والدین به سناریوها وجود دارد: آموزش رفتار اجتماعی^۳، تشویق^۴، سرزنش^۵، ناراحتی^۶. (برای مثال پاسخ‌های احتمالی بدین شکل هستند؛ به علت رفتار کودکم، کمی خجالت زده می‌شوم (ناراحتی). با لبخند، به او نشان می‌دهم که از سرگرم بودنش خوشحال هستم (تشویق). با لحنی جدی، به کودکم می‌گویم که بنشیند (سرزنش). به کودکم می‌گویم که خیلی بلند فریاد نزند، چون ممکن است مزاحم دیگر مشتری‌ها شود (آموزش رفتار اجتماعی) [۳۰]. اعتبار بازمآزمایی بعد از ۶ هفته ۰/۶۰ تا ۰/۷۹ است. آلفای کرونباخ در زیر مقیاس‌های آموزش رفتار اجتماعی ۰/۷۱، تشویق ۰/۷۲، سرزنش ۰/۷۴ و ناراحتی ۰/۸۰ است [۳۱]. نویسنده اصلی برای نسخه فرانسوی پرسشنامه روایی سازه مطلوبی را گزارش می‌دهد [۳۰] و همچنین روایی همگرا و واگرایی این پرسشنامه با مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات منفی کودکان و پرسشنامه محیط خانوادگی روابط معناداری را نشان می‌دهد [۳۲].

(۲) پرسشنامه نظم جویی شناختی هیجان (فرم کوتاه)^۷: این پرسشنامه توسط گارنفسکی^۸ و همکاران [۳۳] تدوین شده است. یک پرسشنامه چندبعدی است که جهت شناسایی افراد پس از تجربه کردن وقایع یا موقعیت‌های منفی مورد استفاده قرار می‌گیرد، که دارای ۹ راهبرد^۹ متفاوت نظم جویی شناختی هیجان است: ملامت خویش^{۱۰}، پذیرش^{۱۱}، نشخوارگری^{۱۲}، تمرکز مجدد مثبت^{۱۳}، تمرکز مجدد بر برنامه

به هیجانات منفی کودکان^۱ و پرسشنامه محیط خانوادگی^۲ روابط معناداری را نشان می‌دهد [۳۲].

کمبود آزمون‌های روانی مناسب می‌تواند مانعی برای تحقیق‌های بنیادی در زمینه روانشناسی به طور اخص در زمینه‌ی کودکان باشد. در ایران پرسشنامه‌ای وجود ندارد که نحوه‌ی واکنش والدین به هیجانات کودکان را بسنجد.

با توجه به آنچه مطرح شد، مسئله‌ی اصلی پژوهش حاضر در ابتدا بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس‌های واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان و در نهایت بدست آوردن هنجار ایرانی این مقیاس است.

سؤال‌های پژوهش

- (۱) روایی مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان در ایران چگونه است؟
- (۲) اعتبار مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان در ایران چگونه است؟
- (۳) هنجار این آزمون در مادران ایرانی دارای کودک ۴ تا ۷ سال چگونه است؟

روش

نوع پژوهش

پژوهش حاضر از نوع طرح‌های توصیفی _ بنیادی با ماهیت روان‌سنجی است

آزمودنی

(الف) جامعه آماری: پژوهش حاضر کلیه‌ی مادران کودکان ۴ تا ۷ ساله‌ی مهدکودک‌ها و مراکز پیش دبستانی منطقه ۶ شهر تهران بودند.

(ب) نمونه پژوهش: در این منطقه ۱۵ مهدکودک به صورت تصادفی انتخاب شدند و نمونه نهایی از بین مهدکودک‌های مذکور براساس تمایل داوطلبانه مادران برای پاسخدهی به تست‌ها استخراج شد. حجم گروه نمونه با توجه به نوع روش و تعداد متغیرهای پژوهشی و رعایت افت آزمودنی تعداد ۴۰۰ نفر تعیین گردید. در زمینه ملاک ورود، مادرانی که در محدوده‌ی سنی ۲۵ تا ۴۰ سال قرار داشتند و حداقل دارای یک کودک ۴ تا ۷ ساله بودند، وارد طرح شدند و داده‌های پرسشنامه‌هایشان تحلیل شد.

ابزارهای پژوهش

(۱) مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت

⁸ Garnefski

⁹ Strategies

¹⁰ Self-blame

¹¹ Acceptance

¹² Focus on thought

¹³ Positive reappraisal

¹ Coping with Children's Negative Emotions Scale

² Family Environment Questionnaire

³ Socialization

⁴ Encouragement

⁵ Reprimand

⁶ Discomfort

⁷ CERQ-P-short

۰/۰۰۱ p. بر اساس این نتایج تحلیل عامل می‌توانست انجام شود. ۴ ارزش ویژه به این شرح بود؛ ۹/۴۵، ۹/۰۳ و ۸/۴۹. این چهار ارزش ویژه بزرگتر از یک بودند. در نمودار (سنگریزه) مشاهده می‌شود که ۴ عامل دارای مقدار ویژه بالاتر از یک هستند. میزان واریانس تبیین شده در هر یک از عوامل ناراحتی ۱۴/۶۱، سرزنش ۱۴/۲۸، تشویق ۱۵/۴۰، آموزش رفتار اجتماعی ۱۲/۲۷، و همه‌ی ۴ عامل مجموعاً ۵۶/۵۶ درصد از واریانس کل پرسشنامه را تبیین کردند. این نتایج نشان دادند که ۴ عامل باید استخراج شود.

در بررسی روایی همگرا و واگرا و مقایسه‌ی این پرسشنامه با تنظیم شناختی هیجان مادران نتایج نشان داد که زیر مقیاس‌های حمایت‌گرایانه با زیر مقیاس‌های مثبت تنظیم شناختی هیجان رابطه داشت و زیرمقیاس‌های غیرحمایت‌گرایانه با زیرمقیاس‌های منفی تنظیم شناختی هیجان رابطه داشت (جدول ۲).

ارزیابی اعتبار درونی زیرمقیاس‌ها به‌وسیله‌ی آلفای کرونباخ نشان داد که میزان آلفای زیرمقیاس‌ها در پیوستاری بین ۰/۷۳ تا ۰/۸۳ بود (جدول ۱). بنابراین آموزش رفتار اجتماعی، سرزنش و تشویق همبستگی درونی خوبی داشتند (۰/۷۰ >) و ناراحتی همبستگی درونی بسیار خوبی داشت (۰/۸۰ >).

اعتبار بازآزمایی برای ۵۰ شرکت کننده‌ای که این پرسشنامه را برای بار دوم (بعد از ۴ هفته) پر کردند نشان داد که ضریب همبستگی پیرسون رابطه‌ای بسیار قوی از ۰/۹۲ تا ۰/۹۷ را بین نتیجه‌ی اجرای اول و دوم دارد. همبستگی در هر یک از زیر مقیاس‌های آموزش رفتار اجتماعی، تشویق، پریشانی و سرزنش به ترتیب: ۰/۹۴، ۰/۹۲، ۰/۹۷ و ۰/۹۲ بود (جدول ۳).

اعتبار از طریق روش دو نیمه کردن پرسشنامه و ضریب اسپیرمن براون نشان داد که شدت همبستگی بین دو نیمه قوی است، معادل ۰/۶۶ و مقدار ضریب اسپیرمن براون ۰/۸۰ بود که نشان می‌دهد که این پرسشنامه از اعتبار لازم برخوردار است (جدول ۴). جداول هنجاریابی این مقیاس برای مادران ایرانی نیز در پیوست به ترتیب آمده است.

۱، ارزیابی مجدد مثبت^۲، دیدگاه پذیرنده^۳، فاجعه سازی^۴ و ملامت دیگران^۵. یک ابزار خود گزارشی است که دارای دو فرم بلند (۳۶ ماده‌ای) و کوتاه (۱۸ ماده‌ای) می‌باشد. فرم کوتاه علاوه بر اینکه از نظر ساختار عاملی و روایی همزمان از فرم بلند مطلوب‌تر است، برای کاربرد پژوهشی مناسب‌تر است. دامنه‌ی نمرات مقیاس از ۱ (تقریباً هرگز) تا ۵ (تقریباً همیشه) می‌باشد. اعتبار مقیاس براساس روش‌های همسانی درونی (با دامنه‌ی آلفای کرونباخ ۰/۶۸ تا ۰/۸۲) و بازآزمایی (با دامنه‌ی همبستگی ۰/۵۱ تا ۰/۷۷) و روایی پرسشنامه از طریق تحلیل مؤلفه اصلی با استفاده از چرخش وریمکس، همبستگی بین خرده مقیاس‌ها (با دامنه‌ی همبستگی ۰/۳۲ تا ۰/۶۷) و روایی ملاکی مطلوب گزارش شده است [۳۵،۳۴].

شیوه انجام پژوهش

پژوهشگر پس از کسب رضایت و توضیح فرآیند پژوهش به شرکت‌کننده‌ها، پرسشنامه‌ها را بین آن‌ها توزیع می‌کرد. در طول پاسخ‌دهی شرکت‌کننده‌ها، پژوهشگر حضور فعال داشت تا از بروز پاسخ‌های تصادفی جلوگیری نماید و در صورت لزوم به پرسش‌های آن‌ها پاسخ دهد.

شیوه تحلیل داده‌ها

باتوجه به ماهیت طرح علاوه بر محاسبه‌ی اعتبار و روایی آزمون از روش استنباط آماری (آلفای کرونباخ، تحلیل عامل، روش دو نیمه کردن و ضریب اسپیرمن براون، ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی همبستگی بین آزمون اول و دوم) برای هنجاریابی از نمرات Z استفاده شد.

نتایج

شاخص نسبت روایی محتوایی^۶ نشان داد که از نظر متخصصان تمام گویه‌ها ضروری بودند، اما با توجه به اینکه دو گویه ۹ الف و ۱۲ الف "نیاز به بازبینی جدی" دانسته شده بودند، شاخص روایی محتوا^۷ برای این دو گویه، ۰/۳۳ بود. متخصصان ابراز داشتند که این دو گویه در فرهنگ ایرانی سرزنش به حساب نمی‌آیند. بنابراین گویه ۹ الف که در ابتدا به این شکل بود "بی درنگ، به کودکم می‌گویم که مشغول تهیه شام هستم، او می‌تواند بعداً برایم تعریف کند" به این شکل تغییر کرد؛ "به کودکم می‌گویم بس کن، مگر نمی‌بینی که مشغول تهیه‌ی شام هستم، الان نمی‌توانم به حرفهات گوش دهم". برای به‌دست آوردن روایی سازه از تحلیل عامل اکتشافی استفاده شد. نتایج نشان داد که میزان $KMO=0.78$ ، بارتلت تست = $680.1/736$ با $df=1128$ ،

⁵ Other-blame

⁶ CVR

⁷ CVI

¹ Refocus on planning

² Positive reappraisal

³ Putting into perspective

⁴ Catastrophizing

جدول ۱. بارهای عاملی همه‌ی گویه‌ها بر روی عامل مورد انتظار و آلفای کرونباخ زیر مقیاس‌های پرسشنامه واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان

عامل‌ها	زیرمقیاس‌ها	گویه‌ها										آلفا					
		۳د	۱۱ج	۶ع	۲الف	۹ب	۷د	۵الف	۴الف	۱۲ج	۸د		۱الف	۱۰الف			
عامل ۱	ناراحتی																۰/۸۳
بار عاملی		۰/۷۰	۰/۶۷	۰/۶۰	۰/۵۴	۰/۵۳	۰/۵۲	۰/۵۱	۰/۵۱	۰/۵۰	۰/۵۰	۰/۴۵	۰/۴۰				
عامل ۲	سرزنش																۰/۷۶
بار عاملی		۰/۵۹	۰/۵۱	۰/۵۰	۰/۴۹	۰/۴۸	۰/۴۸	۰/۴۷	۰/۴۲	۰/۴۱	۰/۴۱	۰/۳۹	۰/۳۸				
عامل ۳	تشویق																۰/۷۸
بار عاملی		۰/۶۳	۰/۵۹	۰/۴۸	۰/۴۷	۰/۴۶	۰/۴۶	۰/۴۵	۰/۴۲	۰/۴۱	۰/۴۰	۰/۳۹	۰/۳۹				
عامل ۴	آموزش رفتار اجتماعی																۰/۷۳
بار عاملی		۰/۶۳	۰/۶۰	۰/۵۶	۰/۵۳	۰/۴۷	۰/۴۳	۰/۴۲	۰/۴۲	۰/۴۲	۰/۳۹	۰/۳۹	۰/۳۵				

جدول ۲. همبستگی هر یک از زیرمقیاس‌های پرسشنامه‌ی واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان با پرسشنامه‌ی نظم جویی شناختی هیجان

پذیرش	دیدگاه پذیری	ارزیابی مجدد مثبت	تمرکز مجدد بر برنامه ریزی	تمرکز مجدد مثبت	نشخوارگری	فاجعه‌سازی	ملامت دیگران	ملامت خویش	
۰/۰۴	۰/۱۳**	۰/۰۸	۰/۲۰**	۰/۱۳**	-۰/۰۳	-۰/۰۷	-۰/۰۳	-۰/۰۰۸	آموزش رفتار اجتماعی
۰/۰۳	۰/۲۲**	۰/۲۱**	۰/۱۳**	۰/۱۶**	-۰/۰۱	-۰/۰۱	-۰/۰۱	-۰/۰۱	تشویق
-۰/۰۲	-۰/۰۲	-۰/۱۳**	-۰/۰۵	-۰/۰۲	۰/۰۸	۰/۲۰**	۰/۱۳**	۰/۰۷	ناراحتی
-۰/۰۹	-۰/۰۵	-۰/۱۸**	-۰/۱۰*	-۰/۰۵	۰/۰۱	۰/۱۱*	۰/۱۶**	-۰/۰۵	سرزنش

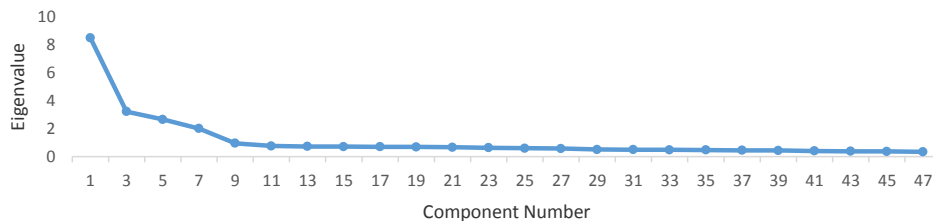
جدول ۳. ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی همبستگی بین آزمون اول و دوم در مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان

زیرمقیاس‌ها	آزمون‌ها	میانگین	انحراف معیار	r	sig
آموزش رفتار اجتماعی	آزمون اول	۶۲/۳۴	۱۲/۳۲	۰/۹۴	۰/۰۰۱
	آزمون دوم	۶۵/۱۸	۱۱/۴۵		
تشویق	آزمون اول	۵۴/۶۴	۱۲/۵۷	۰/۹۲	۰/۰۰۱
	آزمون دوم	۶۰/۰۴	۱۰/۹۵		
ناراحتی	آزمون اول	۳۵/۲۲	۱۴/۸۲	۰/۹۷	۰/۰۰۱
	آزمون دوم	۳۷/۹۶	۱۳/۵۱		
سرزنش	آزمون اول	۳۸/۶۴	۱۴/۲۴	۰/۹۲	۰/۰۰۱
	آزمون دوم	۳۴/۳۴	۱۳/۸۳		

جدول ۴. آزمون اسپیرمن براون برای بررسی اعتبار مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان

دو نیمه مقیاس	تعداد افراد	تعداد گویه‌ها	آلفای کرونباخ	همبستگی بین دو نیمه	اسپیرمن براون
نیمه الف	۴۰۰	۲۴	۰/۶۳	۰/۶۶	۰/۸۰
نیمه ب	۴۰۰	۲۴	۰/۵۶		
کل سوالات	۴۰۰	۴۸	۰/۷۷		

Scree Plot

نمودار ۱. نمودار سنگریزه نشان دهنده‌ی تعداد مناسب عامل‌ها در مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان

بحث و نتیجه‌گیری

والدین از طریق الگوسازی و نحوه‌ی واکنش به هیجانات کودکان، بر رشد تنظیم هیجانی آنها تأثیر دارند [۵]. با توجه به اینکه دوره‌ی پیش از دبستان دوره‌ی حساسی در تحول کودک است و کودکان در این دوره تغییرات اساسی را در تمام زمینه‌های رشد تجربه می‌کنند [۳۶] و اهمیت واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان و تأثیر مستقیم آن در رشد و کنترل هیجانات کودکان، در دست داشتن ابزاری استاندارد برای سنجش واکنش‌های والدین به هیجانات کودکان را ضروری می‌سازد. لذا این پژوهش با هدف بررسی ویژگی‌های روانسجی نسخه‌ی فارسی مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان و به‌دست آوردن هنجار ایرانی انجام شد.

نتایج پژوهش نشان داد که همسانی درونی مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان براساس روش‌های همسانی درونی (با چهار خرده مقیاس) با دامنه‌ی آلفای کرونباخ 0.73 تا 0.83 و اعتبار بازآزمایی (با دامنه‌ی همبستگی 0.92 تا 0.97) نشان دهنده‌ی اعتبار بسیار بالای این مقیاس است، که این یافته‌ها با نتایج به‌دست آمده توسط لادوسر و همکاران [۳۰] و هالبراشتاد [۳۱] بسیار نزدیک است.

پس از انجام تحلیل عاملی، در این پرسشنامه ۴ عامل شناسایی شد که با تعداد عواملی که لادوسر و همکاران [۳۰] مطرح کرده بودند، برابر بود.

در روایی همگرا و واگرا پرسشنامه‌ی واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان با پرسشنامه‌ی نظم جویی شناختی هیجان مورد مقایسه قرار گرفت. تمام رابطه‌های مثبت معنادار نشان از اعتبار همگرایی مقیاس و تمام رابطه‌های منفی معنادار نشان از اعتبار واگرایی این مقیاس داشت و نتایج نشان می‌داد که مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان با نظریه‌هایی که آزمون بر محور آنها تدوین شده است، تناسب دارند.

هنجاریابی انجام شده و نمرات استاندارد Z و رتبه‌های درصدی برای هر نمره‌ی مقیاس محاسبه و نتایج آن در جداول پیوست آورده شده است.

در نهایت می‌توان گفت نسخه‌ی فارسی مقیاس واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان دارای اعتبار و روایی مطلوب در جامعه‌ی ایرانی می‌باشد و با توجه به اینکه هنجار ایرانی آن بدست آمده است، به‌عنوان ابزاری استاندارد قابل استفاده در پژوهش‌های روانشناختی است.

در این پژوهش علی‌رغم تلاش‌های فراوان برای حضور پدران، شرکت‌کنندگان را مادران تشکیل دادند، در نتیجه ما

امکان مقایسه‌ی پدران و مادران را نداشتیم. بنابراین پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آینده این پرسشنامه‌ها بر روی پدران هم اجرا شود تا بتوان نحوه‌ی واکنش پدران و مادران را با هم مقایسه کرد.

با توجه به اینکه این پرسشنامه برای اولین بار در ایران مورد استفاده قرار گرفته و از روایی مناسبی برخوردار است و همینطور هنجار ایرانی آن محاسبه شده است، از این پس می‌توان از این مقیاس در کارهای پژوهشی مرتبط با کودکان و والدین استفاده کرد.

منابع

- 1- Reeve, J. (2005). Understanding motivation and emotion (4th Edit).
- 2- Shaver, p., Schwartz, J., Kirson, D., & O Connor, C. (1987) Emotion Knowledge: Further explpration of a prototype approach. Journal of Personality and Social Psychology; 52, .pp.1061-1087
- 3- Mirabile. Scott P. (2015): Ignoring Children's Emotions: A novel ignoring subscale for the Coping with Children's Negative Emotions Scale, European Journal of Developmental Psychology, DOI: 10.1080/17405629.2015.1037735
- 4- Holodynski, M., and Friedlmeier, W. (2006) Development of emotions and emotion regulation. Springer Science Business Media, Inc.
- 5- Thompson. A. (1991). Emotional regulation and emotional development .Educational Psychology Review, 3(4), pp.269-307
- ۶- سپهریان آذر فیروزه، اسدی مجره سامره (۱۳۹۴). آزمون مدل ارتباطی محیط هیجانی خانواده با استرس ادراک‌شده: نقش میانجی دشواری‌های تنظیم هیجان. روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار). شماره ۱۲. صص ۸۹-۱۰۰
- ۷- کجیاف محمدباقر، عریضی حمیدرضا، امیری شعله، کهنوجی رخساره (۱۳۹۰). اثربخشی خانواده‌درمانی شناختی- رفتاری بر مشکلات رفتاری کودکان خانواده‌های در معرض طلاق. روانشناسی بالینی و شخصیت (دانشور رفتار). سال سوم. شماره ۴. صص ۱-۸
- 8- Eisenberg, N., Cumberland, A., & Spinrad, T. L. (1998). Parental socialization of emotion Psychological Inquiry, 9(4), pp.241-273. Doi: 10.1207/s15327965pli0904_1
- 9- Morris, A., Silk, J. S., Steinberg, L., Sessa, F., Avenevoli, S., & Essex, M. J. (2002). Temperamental vulnerability and negative parenting as interacting predictors of child adjustment. Journal of Marriage and Family, 64, pp.461-471. doi:10.1111/j.1741-3737.2002.00461. X

- M. (1992). Emotional responsivity to others: behavioral correlates and socialization antecedents. In: N. Eisenberg, & R. A. Fabes (Eds.), *Emotion and its regulation in early development: new directions in child development*, pp. 57–74. San Francisco: Jossey-Bass.
- 22- Denham, S. A. (1998). *Emotional development in young children*. Guilford Press.
- 23- Dunn, J., Brown, J., & Beardsall, L. (1991). Family talk about feeling states and children's later understanding of others' emotions. *Developmental Psychology*, 27, pp 448–455.
- 24- Eisenberg, N., Cumberland, A., & Spinrad, T. L. (1998). Parental socialization of emotion. *Psychological Inquiry*, 9(4), pp. 241–273. Doi: 10.1207/s15327965pli0904_1
- 25- Eisenberg, N., & Fabes, R. A. (1994). Mother's reactions to children's negative emotions: relations to children's temperament and anger behavior. *Merrill-Palmer Quarterly*, 40, 138–156.
- 26- Eisenberg, N., Fabes, R. A., & Murphy, B. C. (1996). Parents' reactions to children's negative emotions: Relations to children's social competence and comforting behavior. *Child Development*, 67, 2227–2247. Doi: 10.2307/1131620
- 27- Davidov, M., and Grusec, J. E. (2006). Untangling the links of parental responsiveness to distress and warmth to child outcomes. *Child Development*, 77(1), 44–58.
- 28- Halberstadt, A. G. (1986). Family socialization of emotional expression and nonverbal communication styles and skills. *Journal of Personality & Social Psychology*, 51, pp.827-836.
- 29- Saarni, C. (1985). Indirect processes in affect socialization. In *The socialization of emotions* pp. 187-209. Springer US.
- 30- Ladouceur, C., Reid, L. & Jacques, A. (2002). Construction et validation du questionnaire sur les réactions parentales aux émotions positives exprimées par l'enfant. *Revue canadienne des sciences du comportement*, 34, pp. 8-18.
- 31- Halberstadt, A. G. (2014). Parental Socialization of Positive and Negative Emotions: Associations with Children's Everyday Coping and Display Rule Knowledge. pp. 81–87.
- 32- Yap, M. B., Allen, N. B., & Ladouceur, C. D. (2008). Maternal socialization of positive affect: The impact of invalidation on adolescent emotion regulation and depressive symptomatology. *Child development*, 79(5), pp.1415-1431.
- 10- Gottman, J. M. (1997). *The heart of parenting: raising an emotionally intelligent child*. NY: Simon & Schuster.
- 11- Gottman, J. M., Katz, L. F., & Hooven, C. (1997). *Meta-emotion: how families communicate emotionally*. NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- 12- Cole, P., Michel, M., and Teli, L. (1994). The development of emotion regulation and dysregulation: A clinical perspective. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2–3), pp.73–100.
- 13- Jones, S., Eisenberg, N., Fabes, R. A., & MacKinnon, D. P. (2002). Parents' Reactions to Elementary School Children's Negative Emotions: Relations to Social and Emotional Functioning at School. *Merrill-Palmer Quarterly*, 48, pp. 133-159. Doi:10.1353/mpq.2002.0007
- 14- Mezulis, A. H., Hyde, J. S., and Abramson, L. Y. (2006). The developmental origins of cognitive vulnerability to depression: Temperament, parenting, and negative life events in childhood as contributors to negative cognitive style. *Developmental Psychology*, 42(6), pp.1012–1025.
- 15- Silk, J. S., Shaw, D. S., Forbes, E. E., Lane, T. L., & Kovacs, M. (2006). Maternal depression and child internalizing: The moderating role of child emotion regulation. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 35(1), pp.116–126.
- 16- Macklem G, L. (2008). *Practitioner's Guide to Emotion Regulation in School-Aged (Vol. 1)*.
- 17- Gentzler, A. L., Ramsey, M. A., & Black, K. R. (2015). Mothers' attachment styles and their children's self-reported security, as related to maternal socialization of children's positive affect regulation. *Attachment and Human Development*, 17(4), pp.376–398.
- 18- Rydell, A., Berlin, L., & Bohlin, G. (2003). Emotionality, emotion regulation and adaptation among 5- to 8-year old children. *Emotion (Washington, D.C.)*, 3, pp.30–47. doi: 10.1037/1528-3542.3.1.30
- 19- Hurrell, K. E., Hudson, J. L., & Schniering, C. A. (2015). Parental reactions to children's negative emotions: Relationships with emotion regulation in children with an anxiety disorder. *Journal of Anxiety Disorders*, pp. 29–72. doi:10.1016/j.janxdis.2014.10.008
- 20- Cassidy, J., Parke, R. D., Butkovsky, L., & Braungart, J. M. (1992). Family-peer connections: The roles of emotional expressiveness within the family and children's understanding of emotion. *Child Development*, 63, pp. 603-618
- 21- Eisenberg, N., Fabes, R. A., Carlo, G., & Karbon,

پیوست

الف: هنجار بانی پرسشنامه‌ی واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان

جدول الف-۱. نمرات Z و فراوانی تراکمی و نمرات در زیر مقیاس آموزش رفتار اجتماعی

نمره	نمره Z	فراوانی تراکمی
۳۱/۰۰	-۳/۰۶	۰/۳
۳۳/۰۰	-۲/۸۷	۰/۸
۳۵/۰۰	-۲/۶۷	۱/۱
۳۶/۰۰	-۲/۵۸	۲/۲
۳۷/۰۰	-۲/۴۸	۲/۵
۳۸/۰۰	-۲/۳۸	۲/۷
۳۹/۰۰	-۲/۲۹	۳/۰
۴۰/۰۰	-۲/۱۹	۳/۳
۴۲/۰۰	-۲/۰۰	۳/۶
۴۴/۰۰	-۱/۸۱	۴/۱
۴۵/۰۰	-۱/۷۱	۶/۳
۴۶/۰۰	-۱/۶۱	۷/۷
۴۷/۰۰	-۱/۵۲	۹/۶
۴۸/۰۰	-۱/۴۲	۱۰/۴
۴۹/۰۰	-۱/۳۳	۱۱/۲
۵۰/۰۰	-۱/۲۳	۱۲/۹
۵۱/۰۰	-۱/۱۳	۱۳/۷
۵۲/۰۰	-۱/۰۴	۱۵/۱
۵۳/۰۰	-۰/۹۴	۱۵/۶
۵۴/۰۰	-۰/۸۴	۱۷/۵
۵۵/۰۰	-۰/۷۵	۲۰/۳
۵۶/۰۰	-۰/۶۵	۲۱/۹
۵۷/۰۰	-۰/۵۶	۲۶/۳
۵۸/۰۰	-۰/۴۶	۳۰/۷
۵۹/۰۰	-۰/۳۶	۳۶/۴
۶۰/۰۰	-۰/۲۷	۳۹/۷
۶۱/۰۰	-۱/۷	۴۵/۲
۶۲/۰۰	-۰/۰۷	۴۷/۹
۶۳/۰۰	۰/۰۲	۵۳/۲
۶۴/۰۰	۰/۱۲	۵۶/۲
۶۵/۰۰	۰/۲۱	۶۰/۰
۶۶/۰۰	۰/۳۱	۶۳/۰
۶۷/۰۰	۰/۴۱	۶۶/۰
۶۸/۰۰	۰/۵۰	۶۶/۸
۶۹/۰۰	۰/۶۰	۷۲/۳
۷۰/۰۰	۰/۷۰	۷۶/۴
۷۱/۰۰	۰/۷۹	۷۹/۲
۷۲/۰۰	۰/۸۹	۸۱/۹
۷۳/۰۰	۰/۹۸	۸۴/۴
۷۴/۰۰	۱/۰۸	۸۵/۵
۷۵/۰۰	۱/۱۸	۸۷/۹
۷۶/۰۰	۱/۲۷	۸۹/۳
۷۷/۰۰	۱/۳۷	۹۱/۲
۷۸/۰۰	۱/۴۷	۹۵/۹
۷۹/۰۰	۱/۵۶	۹۷/۳
۸۰/۰۰	۱/۶۶	۹۷/۸
۸۱/۰۰	۱/۷۵	۹۸/۴
۸۲/۰۰	۱/۸۵	۹۸/۶
۸۳/۰۰	۱/۹۵	۹۹/۵
۸۴/۰۰	۲/۰۴	۱۰۰/۰

- 33- Garnefski, N., Kraaij, V., & Spinhoven, P. (2001). Negative life events, cognitive emotion regulation and emotional problems. *Personality and Individual Differences*, 30(8), pp.1311-1327. doi: 10.1016/S0191-8869(00)00113-6
- 34- Garnefski, N., Baan, N., & Kraaij, V. (2005). Psychological distress and cognitive emotion regulation strategies among farmers who fell victim to the foot-and-mouth crisis. *Personality and Individual Differences*, 38(6), pp. 1317-1327. doi: 10.1016/j.paid.2004.08.014
- 35- Abdi, S., Taban, S., & Ghaemian, A. (2012). Cognitive emotion regulation questionnaire: Validity and reliability of Persian translation of CERQ-36 item. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 32, 2
- 36- Warfiled, H. (2012). Child emotion regulation as a mediator of the association between maternal negative response to emotion and child problem behaviors.

جدول الف-۲. نمرات Z و فراوانی تراکمی و نمرات در زیر مقیاس تشویق

نمره	نمره Z	فراوانی تراکمی
۱۶/۰۰	-۳/۴۹	۰/۳
۲۳/۰۰	-۲/۸۷	۰/۸
۲۴/۰۰	-۲/۷۹	۱/۱
۲۶/۰۰	-۲/۶۱	۱/۴
۲۷/۰۰	-۲/۵۲	۱/۶
۲۹/۰۰	-۲/۳۵	۲/۲
۳۰/۰۰	-۲/۲۶	۲/۷
۳۳/۰۰	-۲/۰۰	۳/۶
۳۵/۰۰	-۱/۸۲	۴/۱
۳۶/۰۰	-۱/۷۳	۵/۸
۳۷/۰۰	-۱/۶۴	۶/۰
۳۸/۰۰	-۱/۵۶	۶/۳
۳۹/۰۰	-۱/۴۷	۸/۲
۴۰/۰۰	-۱/۳۸	۹/۰
۴۱/۰۰	-۱/۲۹	۹/۶
۴۲/۰۰	-۱/۲۱	۱۱/۰
۴۳/۰۰	-۱/۱۲	۱۳/۷
۴۴/۰۰	-۱/۰۳	۱۵/۱
۴۵/۰۰	-۰/۹۴	۱۶/۷
۴۶/۰۰	-۰/۸۵	۱۷/۸
۴۷/۰۰	-۰/۷۷	۲۱/۴
۴۸/۰۰	-۰/۶۸	۲۶/۳
۴۹/۰۰	-۰/۵۹	۲۹/۶
۵۰/۰۰	-۰/۵۰	۳۲/۹
۵۱/۰۰	-۰/۴۲	۳۵/۶
۵۲/۰۰	-۰/۳۳	۳۸/۶
۵۳/۰۰	-۰/۲۴	۴۰/۵
۵۴/۰۰	-۰/۱۵	۴۴/۹
۵۵/۰۰	-۰/۰۶	۴۷/۷
۵۶/۰۰	۰/۰۲	۴۹/۹
۵۷/۰۰	۰/۱۱	۵۳/۷
۵۸/۰۰	۰/۲۰	۵۶/۷
۵۹/۰۰	۰/۲۹	۶۰/۵
۶۰/۰۰	۰/۳۷	۶۳/۶
۶۱/۰۰	۰/۴۶	۶۹/۶
۶۲/۰۰	۰/۵۵	۷۳/۴
۶۳/۰۰	۰/۶۴	۷۵/۳
۶۴/۰۰	۰/۷۳	۷۶/۷
۶۵/۰۰	۰/۸۱	۷۹/۵
۶۶/۰۰	۰/۹۰	۸۲/۲
۶۷/۰۰	۰/۹۹	۸۵/۲
۶۸/۰۰	۱/۰۸	۸۶/۸
۶۹/۰۰	۱/۱۷	۸۸/۵
۷۰/۰۰	۱/۲۵	۹۱/۲
۷۱/۰۰	۱/۳۴	۹۲/۶
۷۲/۰۰	۱/۴۳	۹۳/۷
۷۳/۰۰	۱/۵۲	۹۴/۸
۷۴/۰۰	۱/۶۰	۹۵/۶
۷۵/۰۰	۱/۶۹	۹۷/۳
۷۷/۰۰	۱/۸۷	۹۸/۴
۷۸/۰۰	۱/۹۶	۹۸/۶
۷۹/۰۰	۲/۰۴	۹۸/۹
۸۱/۰۰	۲/۲۲	۹۹/۵
۸۲/۰۰	۲/۳۱	۱۰۰/۰

جدول الف-۳. نمرات Z و فراوانی تراکمی و نمرات در زیر مقیاس ناراحتی

نمره	نمره Z	فراوانی تراکمی
۱۲/۰۰	-۱/۶۱	۳/۰
۱۳/۰۰	-۱/۵۳	۴/۴
۱۴/۰۰	-۱/۴۴	۵/۵
۱۵/۰۰	-۱/۳۶	۷/۷
۱۶/۰۰	-۱/۲۸	۱۰/۷
۱۷/۰۰	-۱/۱۹	۱۲/۶
۱۸/۰۰	-۱/۱۱	۱۶/۲
۱۹/۰۰	-۱/۰۳	۱۸/۶
۲۰/۰۰	-۰/۹۴	۱۸/۹
۲۱/۰۰	-۰/۸۶	۲۲/۲
۲۲/۰۰	-۰/۷۸	۲۴/۴
۲۳/۰۰	-۰/۶۹	۲۹/۶
۲۴/۰۰	-۰/۶۱	۳۲/۹
۲۵/۰۰	-۰/۵۳	۳۵/۳
۲۶/۰۰	-۰/۴۴	۳۷/۳
۲۷/۰۰	-۰/۳۶	۴۱/۴
۲۸/۰۰	-۰/۲۷	۴۳/۸
۲۹/۰۰	-۰/۱۹	۴۷/۱
۳۰/۰۰	-۰/۱۱	۵۱/۵
۳۱/۰۰	-۰/۰۲	۵۵/۳
۳۲/۰۰	۰/۰۶	۵۷/۵
۳۳/۰۰	۰/۱۴	۶۰/۳
۳۴/۰۰	۰/۲۳	۶۵/۲
۳۵/۰۰	۰/۳۱	۶۷/۹
۳۶/۰۰	۰/۳۹	۷۰/۴
۳۷/۰۰	۰/۴۸	۷۴/۰
۳۸/۰۰	۰/۵۶	۷۵/۶
۳۹/۰۰	۰/۶۵	۷۷/۳
۴۰/۰۰	۰/۷۳	۷۸/۶
۴۱/۰۰	۰/۸۱	۸۰/۰
۴۲/۰۰	۰/۹۰	۸۰/۵
۴۳/۰۰	۰/۹۸	۸۲/۲
۴۴/۰۰	۱/۰۶	۸۴/۱
۴۵/۰۰	۱/۱۵	۸۵/۸
۴۶/۰۰	۱/۲۳	۸۸/۲
۴۷/۰۰	۱/۳۱	۸۹/۶
۴۸/۰۰	۱/۴۰	۹۱/۰
۴۹/۰۰	۱/۴۸	۹۱/۲
۵۰/۰۰	۱/۵۷	۹۴/۰
۵۱/۰۰	۱/۶۵	۹۴/۸
۵۲/۰۰	۱/۷۳	۹۵/۳
۵۳/۰۰	۱/۸۲	۹۵/۶
۵۴/۰۰	۱/۹۰	۹۶/۴
۵۵/۰۰	۱/۹۸	۹۷/۳
۵۶/۰۰	۲/۰۷	۹۷/۵
۵۷/۰۰	۲/۱۵	۹۷/۸
۵۹/۰۰	۲/۳۲	۹۸/۱
۶۰/۰۰	۲/۴۰	۹۸/۶
۶۱/۰۰	۲/۴۸	۹۸/۹
۶۷/۰۰	۲/۹۹	۹۹/۲
۷۰/۰۰	۳/۲۴	۹۹/۵
۷۱/۰۰	۳/۳۲	۱۰۰/۰

جدول الف-۴. نمرات Z و فراوانی تراکمی و نمرات در زیر مقیاس سرزنش

نمره	نمره Z	فراوانی تراکمی
۱۲/۰۰	-۲/۰۸	۰/۳
۱۳/۰۰	-۱/۹۹	۱/۶
۱۴/۰۰	-۱/۸۹	۱/۹
۱۵/۰۰	-۱/۸۰	۲/۲
۱۶/۰۰	-۱/۷۱	۳/۳
۱۷/۰۰	-۱/۶۱	۴/۱
۱۸/۰۰	-۱/۵۲	۵/۵
۱۹/۰۰	-۱/۴۲	۶/۶
۲۰/۰۰	-۱/۳۳	۹/۰
۲۱/۰۰	-۱/۲۴	۱۱/۸
۲۲/۰۰	-۱/۱۴	۱۳/۷
۲۳/۰۰	-۱/۰۵	۱۶/۲
۲۴/۰۰	-۰/۹۵	۱۸/۴
۲۵/۰۰	-۰/۸۶	۲۱/۱۲
۲۶/۰۰	-۰/۷۷	۲۷/۴
۲۷/۰۰	-۰/۶۷	۳۰/۴
۲۸/۰۰	-۰/۵۸	۳۲/۳
۲۹/۰۰	-۰/۴۸	۳۴/۲
۳۰/۰۰	-۰/۳۹	۳۸/۹
۳۱/۰۰	-۰/۳۰	۴۱/۹
۳۲/۰۰	-۰/۲۰	۴۴/۴
۳۳/۰۰	-۰/۱۱	۴۸/۵
۳۴/۰۰	-۰/۰۱	۵۱/۸
۳۵/۰۰	۰/۰۸	۵۶/۲
۳۶/۰۰	۰/۱۷	۵۹/۲
۳۷/۰۰	۰/۲۷	۶۳/۶
۳۸/۰۰	۰/۳۶	۶۸/۲
۳۹/۰۰	۰/۴۶	۷۱/۲
۴۰/۰۰	۰/۵۵	۷۶/۲
۴۱/۰۰	۰/۶۴	۷۹/۵
۴۲/۰۰	۰/۷۴	۸۱/۴
۴۳/۰۰	۰/۸۳	۸۲/۷
۴۴/۰۰	۰/۹۳	۸۴/۷
۴۵/۰۰	۱/۰۲	۸۶/۳
۴۶/۰۰	۱/۱۱	۸۶/۶
۴۷/۰۰	۱/۲۱	۸۸/۲
۴۸/۰۰	۱/۳۰	۹۰/۴
۴۹/۰۰	۱/۴۰	۹۱/۸
۵۰/۰۰	۱/۴۹	۹۴/۰
۵۱/۰۰	۱/۵۸	۹۵/۶
۵۴/۰۰	۱/۸۷	۹۵/۹
۵۵/۰۰	۱/۹۶	۹۶/۷
۵۷/۰۰	۲/۱۵	۹۷/۳
۵۸/۰۰	۲/۲۴	۹۷/۵
۵۹/۰۰	۲/۳۴	۹۷/۸
۶۰/۰۰	۲/۴۳	۹۸/۱
۶۱/۰۰	۲/۵۲	۹۸/۴
۶۲/۰۰	۲/۶۲	۹۸/۶
۶۳/۰۰	۲/۷۱	۹۸/۹
۶۴/۰۰	۲/۸۱	۹۹/۲
۶۸/۰۰	۳/۱۸	۹۹/۵
۶۹/۰۰	۳/۲۸	۱۰۰/۰

ب) پرسشنامه‌ی واکنش‌های والدین به هیجانات مثبت کودکان

در این پرسشنامه مجموعه‌ای از موقعیت‌هایی که ممکن است برای شما و فرزندتان اتفاق بیفتند، آمده و برای هر موقعیت، چند نوع واکنش ذکر شده است. چقدر احتمال دارد که شما واکنش‌های مذکور را داشته باشید؟ میزان احتمال را، با علامت زدن یکی از عددهای ۱ (خیلی بعید است) تا ۷ (به احتمال بسیار زیاد) مشخص کنید.

مقیاس پاسخ‌ها :	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
	خیلی بعید است.		تا حدودی احتمال دارد.			به احتمال بسیار زیاد	

۱- اگر ما برای برگزاری جشن تولدی، به همراه فامیل، در رستوران باشیم، و کودکم از روی صندلی‌اش بپرد و فریاد بزند: " تولدت مبارک"، من:

- الف) به علت رفتار کودکم، کمی خجالت زده می‌شوم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ب) با لبخند، به او نشان می‌دهم که از سرگرم بودنش خوشحال هستم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ج) با لحنی جدی، به کودکم می‌گویم که بنشیند. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 د) به کودکم می‌گویم که خیلی بلند فریاد نزند، چون ممکن است مزاحم دیگر مشتری‌ها شود. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

۲- اگر، در جشن تولدی، کودکم برنده اسباب بازی‌ای شود و آن را، مغرورانه، به دیگر بچه‌هایی که اسباب بازی دریافت نکرده اند، نشان دهد، من:

- الف) از رفتار بی‌ملاحظه‌ی کودکم، خجالت زده می‌شوم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ب) به کودکم توضیح می‌دهم که برنده شدن جایزه خوب است، اما نباید، درمقابل بچه‌های دیگر، آن را به رخ بکشد، چون باعث می‌شود احساس بدی از اینکه برنده نشده اند، به آن‌ها دست دهد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ج) به کودکم اجازه می‌دهم، خوشحالی‌اش را، از برنده شدن اسباب بازی، نشان دهد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 د) به کودکم می‌گویم که اسباب بازی را کنار بگذارد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

۳- اگر ما در حیاط خانه دوستان نشسته باشیم و کودکم، درحال بازی با بقیه بچه‌ها، بدود، بپرد و جیغ بکشد، من:

- الف) به کودکم می‌گویم که جیغ نکشد و بازی دیگری را پیشنهاد می‌کنم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ب) با لحنی جدی به کودکم می‌گویم که فوراً، دویدن و پریدن به اطراف را متوقف کند. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ج) اجازه می‌دهم کودکم بازی کند و خوش باشد. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 د) به علت رفتار کودکم، کمی خجالت زده می‌شوم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

۴- اگر ما در مغازه‌ای باشیم و کودکم، کنجکاوانه، به برخی از اجناس دست بزند، من:

- الف) از رفتار کودکم اذیت می‌شوم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ب) اجازه می‌دهم کودکم کشف کند. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ج) با جدیت، به کودکم می‌گویم که به آن‌ها دست نزند. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 د) برای کودکم توضیح می‌دهم که نباید به اجناس دست بزند، چون ممکن است آن‌ها را بشکند و من مجبور به پرداخت خسارت شوم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

۵- اگر، به تازگی، اسباب بازی‌ای برای کودکم خریده باشم و او با اسباب بازی‌اش سر و صدا ایجاد کند، من:

- الف) از رفتار کودکم عصبی می‌شوم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ب) به کودکم لبخند می‌زنم تا به او نشان دهم، از اینکه از اسباب بازی جدیدش لذت می‌برد، خوشحالم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ج) با جدیت به کودکم می‌گویم که بازی با اسباب بازی را متوقف کند. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 د) برای کودکم توضیح می‌دهم که اگر می‌خواهد با اسباب بازی‌اش بازی کند، می‌تواند این کار را بیرون انجام دهد. ۱ ۲ ۳

۷ ۶ ۵ ۴

۶- اگر ما در یک مراسم عروسی باشیم و کودک با یکی از بچه‌های فامیل که در نزدیکی او نشسته است، بلند بلند بخندد، من:

(الف) لبخند می‌زنم و به او اجازه می‌دهم، با کودک فامیل، خوش باشد. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ب) به کودکم اخم می‌کنم و با جدیت به او می‌گویم که ساکت باشد. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ج) به علت رفتار کودکم، خجالت زده می‌شوم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(د) به کودکم می‌گویم که خندیدنش برای افراد دیگر مزاحمت ایجاد می‌کند؛ و حواسش را، به برخی از قسمت‌های مراسم در حال برگزاری، پرت می‌کنم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۷- اگر کودکم در یک رقابت ورزشی پیروز شود و بعد از تبریک همه و اتمام مراسم، باخوشحالی، پریدن به اطراف را ادامه دهد و به مردم درباره‌ی پیروزی‌اش بگوید، من:

(الف) از روی تأیید، لبخند می‌زنم و تبریک بیشتری می‌گویم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ب) به ظاهر، اخم می‌کنم و به کودکم می‌گویم: "کافی دیگه" ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ج) برای کودکم توضیح می‌دهم که بخشی از پیروزی، نگه داشتن مقداری از شادی و غرور برای خود است. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۷

(د) چیزی نمی‌گویم اما احساس ناراحتی می‌کنم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۸- اگر دوست کودکم برای شام پیش ما باشد، و هنگام صرف شام، شروع به اذیت هم‌دیگر کنند و با صدای بلند بخندند، من:

(الف) اجازه می‌دهم کودکم با دوستش خوش باشد. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ب) با جدیت به کودکم می‌گویم: "کافی دیگه" ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ج) برای کودکم توضیح می‌دهم که اگر می‌خواهد بازی کند، می‌تواند، بعد از شام، این کار را انجام دهد. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(د) از رفتار کودکم، اذیت می‌شوم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۹- اگر کودکم، بعد از مدرسه، داخل خانه بدود؛ و درحالی که من شام را آماده می‌کنم، بازی‌هایی که با تعدادی از بچه‌های دیگر در مدرسه انجام داده را، با هیجان و جزئیات، تعریف کند، من:

(الف) به کودکم می‌گویم "بس کن، مگر نبینی که مشغول تهیه‌ی شام هستیم، الان نمی‌توانم به حرف‌هایت گوش دهیم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ب) از رفتار پرجنب و جوش کودکم عصبی می‌شوم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ج) به حرف‌هایش گوش داده و با پرسیدن سؤال‌هایی، او را تشویق به گفتن جزئیات بیشتری می‌کنم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(د) به کودکم توضیح می‌دهم که گفته‌هایش برایم جالب است اما در زمان صرف شام، بهتر می‌توانم به او گوش دهیم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۷ ۶ ۵ ۴

۱۰- اگر ما، خانواده‌ی، با ماشین به سفر برویم و در طول ۲ ساعت رانندگی، کودکم و دوستش، با صدای بلند، آواز بخوانند و بخندند، من:

(الف) از رفتار کودکم، اذیت می‌شوم. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ب) به کودکم اجازه می‌دهم با دوستش خوش باشد. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ج) با جدیت به کودکم می‌گویم: "همین الان بس کن" ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(د) پیشنهاد می‌کنم، بازی آرامی انجام دهند. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

۱۱- اگر ما در رستوران باشیم و یک نفر هنگام راه رفتن سکندری بخورد و کودکم به او بخندد، من:

(الف) اجازه می‌دهم کودکم بخندد. ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

(ب) با لحن جدی به کودکم می‌گویم "نخند" ۷ ۶ ۵ ۴ ۳ ۲ ۱

ج) از رفتار بد کودکم، کمی خجالت زده می‌شوم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 د) برای کودکم توضیح می‌دهم که خندیدن به مردم مؤذبانه نیست. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

۱۲- اگر ما همکارانمان را برای شام دعوت کرده باشیم؛ و بعد از شام درحالی که دور میز شام با هم صحبت می‌کنیم، کودکم و دوستش تصمیم بگیرند که نمایش خنده داری را اجرا کنند، من:

الف) با لحن جدی به کودکم می‌گویم که " برو توی اتاق خودت بازی کن، ما مشغول صحبت هستیم " ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ب) به کودکم اجازه می‌دهم نمایش را اجرا کند. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 ج) به علت رفتار کودکم، کمی خجالت زده می‌شوم. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷
 د) به کودکم پیشنهاد می‌کنم، قبل از اجرا، از دوستانمان درباره‌ی تمایل به تماشای نمایش، سؤال کند. ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

شیوه نمره‌گذاری پرسشنامه

- آموزش رفتار اجتماعی: (میانگین سؤالات: ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳).
- تشویق: (میانگین سؤالات: ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲).
- سرزنش: (میانگین سؤالات: ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲).
- ناراحتی: (میانگین سؤالات: ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲).